

LIBERETA'

FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

Dodatak k časopisu Sindikata Italijanskih umirovljenika Spi-Cgil Fjk na hrvatskom

<http://spi.cgilfvg.it>

Starije osobe, Povelja o pravima kako bi imali veći značaj u Europi

*Skup u Novigradu o važnosti dokumenta Ferpa
Uz sudjelovanje Spi Fvg i Veneto i Istarskog sindikata umirovljenika*

Povelja o pravima starijih osoba i umirovljenika u Europi tema je Skupa Spi i Suh u Novigradu-Cittanova d'Istria.

Povelja o pravima starijih osoba i umirovljenika u Europi bila je tema godišnjeg susreta zbratimljenih struktura Spi Cgil Furlanije Julijske Krajine i Veneta sa strukturama Suh Sssh Istra koji je održan u Novigradu 18. studenoga. Rasprava je obuhvatila sve točke navedenog dokumenta koji namjerava pokrenuti kampanju podizanja svijesti s ciljem promicanja jače i konkretnije društvene i političke pozornosti na stanje u kojemu živi 100 milijuna ljudi starijih od 60 godina prisutnih u svim zemljama Europe. Ali koji su to problemi i što su ciljevi Europske federacije sindikata s predstavljanjem ove važne povelje o pravima umirovljenika i starijih osoba?

Pravo na dostojanstvo je prva tema koja utvrđuje pravo starijih osoba i umirovljenika na aktivno starenje u društvu, jer treba ih smatrati važnim čimbenicima društvenog i kulturnog života te uvažavati njihovo slobodno vrijeme, želeći da ih se promatra kao resurs, a ne na teret i trošak za zajednicu. Trebaju imati pravo na osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi ostali u tijeku sa kontinuiranim tehnološkim inovacijama jer u protivnom može doći do sve veće marginalizacije starijih osoba.

Postoji i pravo na blagostanje, to jest na mirovinska primanja koja su dostatna za dostojanstven život, bez potrebe da starije osobe budu ovisne o socijalnoj pomoći. Tu se ubraja i pravo na kvalitetnu zdravstvenu zaštitu zahvaljujući dostupnim javnim uslugama, na preventivne mjere za zaštitu

fizičkog integriteta, kao i na korištenje usluga skrbi i njege u kući u slučaju smanjene ili potpune nesamostalnosti. Potreban je i pristup usluzi prijevoza prilagođenoj različite dobne skupine i zdravstvenom stanju starijih osoba.

Još jedna tema je pravo na sigurnost, kako u ishrani i energetske smislu, tako i na području sigurnosne prevencije i kontrole kako bi se spriječilo nasilje nad starijim osobama na bilo kojem mjestu. Nadalje, zahtjeva se provedba politika socijalnog stanovanja i prilagodba gradskih četvrti i gradova na demografske promjene.

Navedeno su glavne teme sadržane u Povelji o pravima koju je pripremila FERPA, a koja završava očekivanjem koordiniranog djelovanja svih sindikata koja pripadaju u FERPA, i jednako tako onih iz ETUC (Europska konfederacija sindikata).

Nakon dobrodošlice rukovoditelja Suh Novigrad-Cittanova d'Istria

Rosette Milos, povedena je konkretna i artikulirana rasprava, s naglaskom na različite situacije, između objektivnih teškoća, pozitivnih situacija i programskih inicijativa o pitanjima iz Povelje. Posebno značajni su bili govori Livia Melgaria rukovoditelja Međunarodnog odjela Nacionalnog Spi, koji je prenio i pozdrave Carle Cantone, glavnog tajnika FERPA, i Jasne Petrović, nacionalnog predsjednika sindikata hrvatskih umirovljenika. Oboje su se dodirnuli u svojem govoru merituma dokumenta, naglasivši njegovu važnost i

prednosti, koje bi trebale dovesti do konkretnih i koordiniranih zajedničkih akcija na europskoj razini, u vrijeme i u političkom trenutku koji su osobito teški za progresivne društvene i političke čimbenike u Europi.

U svojim govorima oboje su izrazili veliko zadovoljstvo stupnjem prekogranične suradnje i prijateljstva između Spi Furlanije Julijske Krajine i Veneta sa pobratimljenim strukturama Suh Istra, primjerom i na europskoj razini, te u stalnom razvoju i po pitanju kvalitete promišljanja i slijedom toga i prijedloga za

■ Iznad, trenutak sa skupa u Novigradu. Lijevo, grupa sudionika. Ispod, dvorana za vrijeme trajanja skupa.

sindikalne akcije.

U svom govoru, Ezio Medeot, glavni tajnik Spi FVG, iskazao je potrebu za aktivnostima kojima bi se napokon u Furlaniji Julijskoj Krajini uspostavila široko prihvaćena praktična primjena dva važna regionalna zakona, koji mogu dati pozitivne odgovore na neke od tema sadržanih u Povelji prava FERPA. Konkretno, radi se o regionalnoj zdravstvenoj reformi i regionalnom pravu na aktivno starenje.

Raspravi su, uz glavnog tajnika Spi Veneto Rite Turati i predsjednika Hrvatskog sindikata umirovljenika Istre Vladimira Buršića, pridonijeli svojim mišljenjima i idejama i Elio Nadalutti iz okruga Udine, tajnik Spi Cividale -Manzano, te Elio Gurtner iz okruga Trst, tajnik liga Centar i San Giacomo.

Svi sudionici su imali za cilj prikazati što je više moguće Povelju o pravima FERPA i na temelju njezinog sadržaja stvarati daljnje puteve suradnje, susreta i inicijativa.

Luciano del Rosso

Franka Cetkovic novi predsjednik Sus-Zsss

U Ljubljani je, prošlog 24. studenog, održan 6° Nacionalni kongres sindikata umirovljenika Slovenije Sus-Zsss, na kojemu je kao nova predsjednica izabrana Franka Cetkovic, i srdačno ispraćen dosadašnji predsjednik Konrad Breznik koji je vodio sindikat od njegova osnutka. Kako bi potvrdili odličnu prekograničnu suradnju i prijateljske odnose na kongresu su prisustvovali Luciano del Rosso za regionalni Spi Fvg i okrug Trst te Igor Castellani kao djelatnik Inca Fvg sa zaduženjima i na prekograničnim

aktivnostima.

Pozdrav u ime Ferpa je na kongresu prenio Livio Melgari koji je podsjetio da samo snažni europski sindikat umirovljenika može pružiti tražene odgovore i potrebnu zaštitu osobama koje su naviše pogođene krizom i suočiti se sa hladnim vjetrovima koja uslijed populizma i nacionalizma pušu nad Europom.

Francka Cetkovic je potvrdila da su ciljevi Ferpa u potpunosti prihvaćeni i prisutni u programu slovenskog sindikata umirovljenika.

■ Na fotografiji, Konrad Breznik, Luciano Del Rosso, Livio Melgari, Franka Cetkovic i Vladimir Bursic

Su KS90 želi pristupiti u Ferpa

Važan sastanak održan je početkom studenog u Kopru između Ferpa, koju je zastupao član rukovodstva Livio Melgari, i slovenskog sindikata umirovljenika Su Ks90 kojeg su predstavljali nacionalni predsjednik Milorad Tomic i podpredsjednik Euro Brozic.

Susretu je prisustvovao i Luciano del Rosso, rukovoditelj međunarodnih odnosa u Spi Trst. Cilj susreta je bio pristup Su Ks90 u Ferpa, Europsku federaciju umirovljenika i starijih osoba, koja nastavlja svoje aktivnosti osnaživanja i proširivanja. Srdačan i konstruktivan susret je pozitivno završen sa potvrdom Su Ks90 da će poslati upit za pristupanje u Ferpa, uz status posmatrača u početnoj fazi.

Tri referenduma (i jedan zakon) kako bi se zaista ostvarile promjene

Ezio Medeot (generalni tajnik Spi Cgil Fvg)

Mogli bismo početi od pregovora o mirovinama, koji je konačno donio konkretne rezultate, kao što su isplata četrnaeste mjesečne mirovine u godini i neoporezivi dio mirovine. Možemo krenuti i od zalaska Vlade Renzi, sankcionirane ishodom referenduma od 4. prosinca.

No ipak ne počinjemo referendumom, nego referendumima.

Tri referendumska pitanja koja je postavila Cgil kako bi podržala Povelju o radnim pravima, nacrt zakona narodne inicijative kojime naš sindikat namjerava ojačati Statut radnika iz 1970., osuvremenjujući ga i prilagođavajući radikalno transformiranom

(ne na bolje) tržištu rada. Put zakona i referenduma, koji je započeo ranije ove godine, već nas je doveo vrlo daleko: 1. srpnja, predstavljeni su na Vrhovnom sudu tri referenduma onaj ukidanju bonova, o odgovornosti u javnoj nabavi i o ponovnom uvođenju zaštita predviđenih člankom 18. u slučaju neopravdanog otkaza. Za svaki referendum je prikupljeno više od 1,1 milijuna potpisa, više nego dvostruko od potrebnih. Isti broj potpisa je podnesen 29. rujna, na dan 110. rođendana Cgil, u prilog zakona narodne inicijative o Povelji o pravima. Mi smo tek na pola puta, ali dobar dio puta je već prijeđen. U prilog tome govore 42 tisuće tribina održanih

diljem nacionalnog teritorija i milijun i pol članova koji su sudjelovali. Organizacijski napor kojem je Spi dao svoj veliki doprinos, jer smo uvjereni da snažnije tržište rada i sa višom razinom radničkih prava osnažuje i umirovljenike. Iste one umirovljenike koji su svojim borbama i žrtvama doveli do postojanja prava koja se danas dovode u pitanje uslijed krize, globalizacije, i zakonima kao što su jobs-act, čija svrha nije potaknuti zapošljavanje, već oslabiti, povećati nesigurnost i mogućnost ucjenjivanja radnika.

S istom odlučnošću, Spi će se zalagati i podržati tijekom referenduma i Povelje o pravima. To će biti još jedan

veliki organizacijski napor za sve strukture Spi, ali nećemo uzmaknuti, znamo da suradnici i umirovljenici na istoj strani, jer zakoni koji su im oduzeli prava proizlaze iz jednakog izvora.

To jest od onih koji žele ukloniti pravila na tržištu, omogućujući da samo njihova logika i njihove nejednakosti obilježavaju granice prava. Takvim logikama podliježe jobs-act, istima koje su nadahnule reformu Fornero a koje pokušavamo mijenjati u interesu umirovljenika, penaliziranih blokadom revalorizacije, onih koji u mirovinu tek trebaju otići a ostali su i bez posla i bez mirovine, mladih ljudi koji ostaju van tržišta rada na

kojemu kriza i podizanje dobi umirovljenika zatvaraju vrata promjenama.

Iz svih navedenih razloga će Spi i dalje snažno podupirati motive referenduma i Povelju o pravima.

Za sve navedeno i zato što smo uvjereni će nas ti referendumi i prijedlog zakona ojačati na svim područjima: počevši od ponovnog otvaranja rasprave o mirovinama s budućom vladom, kojoj ćemo odmah uputiti zahtjeve koji nisu riješeni sporazumom iz rujna.

S ovim obvezama ćemo se ponovno susresti u 2017., a sada svima vama i vašim obiteljima upućujemo najbolje želje za Čestit Božić i Sretnu novu godinu.

Mirovine, napokon korak naprijed

Četrnaesta mjesečna isplata i neoporezivi dio mirovine, evo što će se promijeniti i za koliko umirovljenika

Buduća Vlada će imati zadaću da obnovi pregovore sa sindikatima Umirovljenici, ovaj put ne gube. Naprotiv, nakon mnogo godina prisilne "dijete", proračun 2017. će donijeti 2 milijarde dodatnih sredstava za poboljšanje kupovne moći najnižih mirovina. A dodatnih 5 milijardi će morati biti osigurano za dvogodišnji period 2018.-2019. Ovo je prvi konkretan rezultat sindikalnog pregovaranja sa Vladom Renzi, pokrenut nakon velikog jedinstvenog nacionalnog okupljanja u organizaciji umirovljenika u svibnju, a finaliziran sporazumom od 28. rujna. Sadržaj tog sporazuma je u potpunosti uključen u prijedlog

Budžeta, te čeka konačno odobrenje od strane Parlamenta, iako uz neizvjesnost ishoda Vlade Renzi nakon rezultata referenduma.

«Po prvi put nakon dugo vremena - izjavio je glavni tajnik Spi Cgil Ivan Pedretti – prisutan je zaokret u pristupu: ne umanjuju se sredstva za umirovljenike već se dodjeljuje 7 milijardi u tri godine kako bi se pružilo odgovore na otvorena pitanja. Djelomično se postiglo riješenje: no svjesni smo da nije sve riješeno, i da će za ostala otvorena pitanja biti potrebno obnoviti pregovore sa budućom Vladom».

Ostvareno, kao što smo već

objavili putem newsletter, se odnosi na četrnaestu mjesečnu isplatu mirovine, koja je priznata za 1.150.000 novih umirovljenika i povećana u svojem iznosu za 2,1 miliona umirovljenika koji su ju već ostvarivali, te na neoporezivi dio primitaka, koji je postavljen na iznos od 8.125 eura za sve umirovljenike, bez razlikovanja imaju li više ili manje od 75 godina. To su važni rezultati, dok su manji od očekivanja koraci u naprijed kod izmjene reforme Fornero: prijevremeni odlazak u mirovinu, kako je zamišljen, iako uz teške posljedice na iznos mirovine, obuhvatit će samo ograničeni broj radnika, a još manji će biti broj onih

koji će moći koristiti takozvani socijalni prijevremeni odlazak u mirovinu (Ape social) uslijed veoma restriktivnih kriterija koje je postavila Vlada, to jest neće biti penalizacije na mirovine samo do maksimalnog iznosa od 1.500 eura bruto.

«Navedene mjere, ukoliko budu potvrđene tijekom izglasavanja Proračuna, označavaju prvi zaokret u dugogodišnjoj praksi kojom su umirovljenici trpjeli progresivan i značajan pad svoje kupovne moći», izjavljuje Medeot, naglašavajući međutim da se je sporazumom od 28. rujna zatvorila samo prva faza pregovaranja. «Od buduće Vlade - nastavlja

Medeot – zatražiti ćemo da otvori i drugu fazu pregovora, koja treba dovesti do odgovora na neriješena pitanja. Od reforme zakona Fornero, jer prijevremeni odlazak u mirovinu kako standardni tako i onaj socijalni (Ape i Ape social) predstavljaju veoma parcijalna rješenja za neophodnu veću fleksibilnost kod odlaska u mirovinu. Djelovanje po ovim pitanjima ne traže samo radnici u dobi za odlazak u mirovinu, gdje posebno mislimo na najugroženije i one koji su izloženi riziku otkaza, već mladi nezaposleni i sa nestalnim radnim odnosima, koji plaćaju veoma visoku cijenu rigidnosti mirovinskog sustava».

Četrnaesta mjesečna isplata mirovine, kisik za iznose do 1.000 eura

*Granica za mjesečna primanja je podignuta na 250 eura
U regiji dodatni iznosi za 26.000 umirovljenika*

Sedam stotina milijuna, namijenjenih u Proračunu za 2017., koji se trenutno nalazi u raspravi u parlamentu, 3,3 milijuna korisnika diljem zemlje, 75 tisuća u našoj regiji. To su, u kratkom sažetku, brojevi najvažnijeg sporazuma između Vlade i umirovljenika sklopljenog 28. rujna: proširenje dodatnog iznosa za mirovine sa srednje-niskim iznosima, tzv. četrnaesta mjesečna isplata, koja će se iduće godine (po pravilu u srpnju) isplaćivati i umirovljenicima sa iznosom mirovine između 750 i tisuću eura, dok će oni koji su navedeno pravo već koristili, jer imaju iznos mirovine niži od prikazane razine (750 eura), dobiti povišicu od 30%.

Ulazeći u detalje, u odnosu na sadašnju situaciju ne mijenjaju se kriteriji za starosnu dob, navršene 64 godine, no podiže se granica minimalnog iznosa mirovine i slijedom toga za neke se povećavaju i isplate

mirovine. Umirovljenici s godišnjim prihodima od 9,750 € bruto (750 € za 13 mjeseci), koji već primaju četrnaestu godišnju isplatu, u srpnju će primiti dodatni iznos od 436,546 ili 655 eura, ovisno o godinama uplate doprinosa (do 15, do 25 i

preko 25 godina za zaposlenike, tri godine više u svakom razredu za samozaposlene), povećanje od 30%, kao što je već rečeno, u odnosu na iznose isplaćivane sve do ove godine. Oni koji imaju mirovine obuhvaćene između prethodnog iznosa od 9.750 € i

novoga od 13.000 eura godišnje (1.000 € bruto mjesečno) primiti će "stare" iznose od 336, 420 ili 504 eura, s uvijek istim kriterijima temeljem godina uplate doprinosa. Dašak svježeg zraka za mnoge umirovljenike, čak i ako je

mjera zasigurno podložna pritužbama. Najvažnija se odnosi na potvrđivanje osobnog dohotka (a ne obiteljske ekonomske situacije) kao kriterija za identifikaciju korisnika, među kojima su tako čak i umirovljenici s visokim obiteljskim prihodima. Odabir fokusa intervencije na mirovine sa nižim iznosima, nadalje, nagrađuje mnoge umirovljenike koji su prethodno bili samozaposleni, čiji iznosi su također niski jer su povezani s nižim stupnjem doprinosa, na što zasigurno utječe i problem utaje poreza.

No, nema sumnje da područje siromaštva i neimaštine uglavnom obuhvaća skupine s niskim prihodima i da bi ciljane intervencije različitih vrsta zahtijevale opsežnu reviziju (koja ne bi bila izuzeta od rizika, kao što se pokazalo ranije ove godine tijekom polemike o obiteljskim mirovinama) odnosa između mirovinskog osiguranja i socijalne skrbi.

Domovi za starije osobe, modernizirati kako bi se ujednačilo usluge i cijene smještaja

Spi-Cgil Regiji: nejednakosti ne samo u cijenama smještaja, već i u razinama usluge

«Nejednak tretman među korisnicima staračkih domova? Problem postoji, ali isprazne kontroverze nemaju smisla: anomalije su izravno povezane sa kašnjenjem u modernizaciji sustava, koja ukoliko i jeste u tijeku, kao što tvrdi Regionalno vijeće, napreduje sa veoma sporim ritmom». Gino Dorigo, odgovoran za resor zdravlje i socijalna skrb pri regionalnom tajništvu Spi- Cgil, na taj način komentira nedavne kontroverze koje su pokrenule izjave određenog broja odgovornih osoba iz domova za starije osobe tršćanskog područja

upozoravajući na nižu razinu javnih potpora isplaćenih od strane Integriranog Sveučilišnog Zdravstvenog Društva u odnosu na potpore za zdravstvenu zaštitu isplaćene u ostalim provincijama Regije. Iako se dio doprinosa za pokrivanje troškova smještaja ne odnosi na izravna ulaganja, činjenica da dobivaju niže doprinose iz zdravstvenog sustava, odražava se na troškove poslovanja, a time i na iznose koje trebaju platiti korisnici.

«Cilj modernizacije koju sindikat već godinama zagovara je ne samo ujednačavanje standarda pruženih usluga, kroz bolje i

ravnomjernije kriterije dodjele, već i ujednačavanje dodijeljenih javnih potpora, kalibriranih na

temelju broj korisnika i standarda zdravstvenih usluga, prema udjelu koji je na teret Regije», nastavlja objašnjavati Dorigo. «Problem - dodaje predstavnik umirovljenika Cgil - nisu samo različite cijene smještaja za istu pruženu uslugu, već i - mnogo ozbiljniji - problem smještaja s neadekvatnim standardom usluge, jer nedostaje adekvatna zdravstvena zaštita, nedovoljne su veličine i broj higijenskih i sanitarnih čvorova, nedostaju, ili su loše učinkovitosti, klimatizacijski uređaji i grijanje. Stoga je neophodno da se privede kraju proces modernizacije i

■ Gino Dorigo

unaprijeđenja struktura, uz neophodno jačanje nadzora od strane zdravstvenih vlasti, jer čak je i u našoj Regiji, kao što znamo, bilo slučajeva ozbiljnih prekida usluga skrbi, zlostavljanja i nasilja nad korisnicima».

SOS socijalna skrb, uzbuna od strane žena Spi

Daniela Vivarelli: "Bez rada žena svi su oslabljeni, no to je uloga koju naše društvo još uvijek ne prepoznaje"

Ma kakav novi sustav socijalne skrbi! Javni sustav zdravstvene zaštite, uz postojeću krizu i politike štednje, sve teže odgovara na zahtjeve za uslugama koje dolaze od građana, a posebno iz ranjivih skupina.

Danas kao i jučer, dakle, uglavnom žene nose teret neuspjeha javne mreže socijalnih i zdravstvenih usluga. To je alarmantno stanje na koje su upozorile žene Spi-Cgil tijekom Regionalne skupštine održane 10. studenoga te tijekom tri dana nacionalne skupštine u Veroni, održane od 21. do 23. studenoga uz prisustvo generalnog tajnika Cgil Susanne Camusso i generalnog tajnika Spi Ivana Pedrettia.

«Alarm koji smo iskazali - objašnjava rukovoditelj koordinacije žena Spi Cgil Fvg Daniela Vivarelli, nedavno izabrana i u nacionalno tijelo koordinacije - nastaje uslijed spoznaje da naš sustav socijalne skrbi više nije u mogućnosti jamčiti ono za što se Spi zalaže godinama: cjelovitu skrb osobama kroz čitav lanac neophodnih usluga, od prevencije do njege,

liječenja i rehabilitacije». Slabost koja nije samo posljedica rezanja proračunskih sredstava, već i strukturne neučinkovitosti socijalno-zdravstvenog sustava koji, nastavlja Vivarelli, «još uvijek svoje težište djelovanja ima u bolnicama, umjesto da investira u ojačavanje teritorijalnih usluga, koje imaju manje troškova i prikladnije su za pružanje odgovora na zahtjeve za uslugama skrbi koji se, uslijed povećanja brojnosti starije populacije, sve više odnose na prevenciju, skrb i rehabilitaciju u odnosu na samo liječenje akutnih patoloških stanja».

Osim uzroka, koji ugrožavaju održivost javnog sustava socijalne skrbi, nema sumnje da ni učinci nisu neutralni: «Žene su te - izjavljuje Vivarelli - koje plaćaju najveći danak, jer mreža obiteljske solidarnosti, još uvijek i sada u punom dvadeset i prvom stoljeću, gotovo u cijelosti pada na njihova leđa. Sve to znači dvostruko radno opterećenje, odricanje od mogućnosti za profesionalni razvoj i karijeru, niže plaće, niže mirovine, manju ekonomsku

neovisnost. Sve se to može sažeti terminom staklenog stropa: tog često nevidljivog stropa, ili kojega mnogi ne žele vidjeti, a koji onemogućuje istinsku ravnopravnost muškaraca i žena kako na poslu tako i u društvu». Riječi su potvrđene brojevima: kako za mirovine - u Italiji žene prosječno imaju 30% niže mirovine od muškaraca - tako i za zastupljenost, jer uprkos kvoti za žene (roza kvoti), one još uvijek mnogo zaostaju po brojnosti prisustva u politici, u upravnim odborima velikih trgovačkih društava, u rukovodstvima organizacija i udruga. «Ukoliko se ne prebrode prepreke na radnim mjestima i na prepoznavanju

društvene vrijednosti poslova socijalne skrbi - objašnjava Vivarelli - žene nikada neće imati jednake mogućnosti na poslu i pristojne mirovine u starosti, usprkos naporima koje sindikat ulaže, kao što je sporazum od 28. rujna o četrnaestoj plaći i neoporezivom dijelu dohotka». No, u Veroni se je diskutiralo i o nasilju nad ženama i ubojstvima žena, dvije pošasti koje i dalje zadaju muke čak i razvijenim društvima kao što je naše. «I protiv kojih je - izjavljuje Vivarelli - potrebno djelovati na izvoru, jer promjena treba prvenstveno biti kulturalna: stoga bi od najranije dobi ljudi trebali biti obrazovani na poštivanje

■ Daniela Vivarelli

različitosti, ženskog tijela, o vrijednostima solidarnosti. Ne treba zaboraviti niti druge ranjive skupine koje su žrtve nasilja: djecu, starije osobe u domovima, migrante, žene i muškarce, koji bježe od rata i siromaštva i kada stignu u našu bogatu Europu nađu se pred zidom, ekonomskim i kulturalnim, koji je fizički podignut od strane onih koji ne razumiju da se globalizacija mora odnositi i na prava ljudi, ne samo roba i kapitala.